

Asia: VN/26120/2023-OM-100

Hallinnollisten seuraamusmaksujen määrääminen tietosuojalainsäädännön rikkomuksista julkissektorilla

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentit lakiehdotuksista:

Keski-Suomen hyvinvointialue kannattaa henkilötietojen tietoturvaloukkausta koskevan ilmoitusvelvollisuuden rajoittamista ehdotuksessa kuvatulla tavalla. Sen sijaan hallinnollisten seuraamusmaksujen ulottamista viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin Keski-Suomen hyvinvointialue ei pidä perusteltuna. Lainmukainen henkilötietojen käsittely kuuluu jo nykyisellään viranomaisissa työskentelevien virkavastuulle, joka toteutuu rikosoikeudellisena ja kurinpidollisena virkavastuuna sekä vahingonkorvausvastuuna. Julkiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajaan kohdistuu yksityisiin palveluntarjoajiin ulottumattomia tehokkaita jälkikäteisiä oikeusturvakeinoja kuten hallintokantelu ylemmälle viranomaiselle, minkä lisäksi hyvinvointialueiden rahoitusmallin ja budjettisidonnaisuuden vuoksi seuraamusmaksujen vaikutus ei ole samanlainen kuin yksityisellä sektorilla. Näiden näkökohtien valossa seuraamusmaksujen ulottaminen viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin ei näyttäydy oikeasuhtaisena.

2.1 Yleiset kommentit yksittäistä seuraamusmaksua koskevista vaikutuksista ja muista viranomaisvaikutuksista:

-

2.2 Tunnistattekko muita kuin esitysluonnoksessa käsiteltyjä tilanteita, joissa seuraamusmaksua ei olisi mahdollista kohdistaa rekisterinpitäjänä (tai henkilötietojen käsittelijänä) toimivan viranomaisen tai julkishallinnon elimen toimintamenoihin tai muutoin suoraan kyseiselle viranomaiselle tai julkishallinnon elimelle, ja mistä syystä se ei ole mahdollista?

-

2.3 Tunnistattekko oman budjetin, määrärahojen tai muun rahoituksen käyttämisen valossa muita huomioitavia näkökohtia, joita voi liittyä yksittäiseen viranomaiselle tai julkishallinnon elimelle määrättävään seuraamusmaksuun?

Keski-Suomen hyvinvointialue kiinnittää huomiota rahoitusperiaatteen toteutumiseen: hyvinvointialueen saamalla rahoituksella tulee turvata lakisääteisten palveluiden järjestäminen.

Seuraamusmaksuilla saattaa tässä kokonaisuudessa olla vaikutusta myös hyvinvointialueen palvelutuotantoon. Hyvinvointialueen saama valtion rahoitus on yleiskatteista, eikä nykyinen laskentamalli ota seuraamusmaksuja huomioon määräytymistekijöiden joukossa.

2.4 Täydennysehdotukset ja kommentit tietoyhteiskuntavaikutuksia koskeviin arvioihin:

-

2.5 Muut kommentit ehdotetun sääntelyn vaikutuksista:

Kuten perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 14/2018 vp todennut, voi määrältään varsin huomattavan seuraamusmaksun uhka vaarantaa perusoikeuksien keskinäisen punninnan tasapainoisuuden viranomaistoiminnassa. Yksityiselämän ja henkilötietojen suoja tulee suhteuttaa toisiin perus- ja ihmisoikeuksiin, joista hyvinvointialueen kannalta erityisen keskeisiä ovat perustuslain 19 §:n 3 momentissa säädetty velvoite turvata jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveystalvet ja edistää väestön terveyttä sekä vakavimmissa tilanteissa perustuslain 7 §:ssä perusoikeutena turvattu oikeus elämään. Yksityiselämän ja henkilötietojen suojalla ei ole etusijaa muihin perusoikeuksiin nähden. Keski-Suomen hyvinvointialue esittää näkemyksensä, että hallinnollisen seuraamusmaksun määrääminen yksittäiselle perusoikeudelle voi aiheuttaa perusteetonta epätasapainoa perusoikeussäännösten yhteensovittamisessa.

3. Muut huomiot (tai lausuntonne) esitysluonnoksesta:

Keski-Suomen hyvinvointialue katsoo, että tietosuojan toteutumisen varmistamisen näkökulmasta ensisijaisena keinona tulisi olla ennakollinen ohjaus jälkikäteen sanktiomenettelyn sijaan. Tietosuojalainsäädännön ajoittaisen tulkinnanvaraisuuden vuoksi on muuttuvassa sääntely-ympäristössä tärkeää, että resurssit kohdentuvat ennen kaikkea valvontaviranomaisen neuvontavelvollisuuden toteutumiseen.

Kemppainen Sari

Keski-Suomen hyvinvointialue - Juristi Amanda Blick, hallintoylilääkäri Sari
Kemppainen